

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מוגבלות ברמת השטח: שירותים וארגונים של/למען אנשים עם
מוגבלויות - 3985

תאריך עדכון אחרון 03-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' שירלי ורנר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shirli.werner@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום

תאור כללי של הקורס:

קורס מרכז זה מיועד לספק הכרות ראשונית עם תחום המוגבלות בראייה חברתית כפי שבא לידי ביטוי בשירותים וארגונים של ולמען אנשים עם מוגבלויות. הקורס יתמקד באופן ספציפי בתפקידם של העובדים הסוציאליים בשירותים אלו. הגישה החברתית למוגבלות רואה במוגבלות תופעה רבת-פנים המתעצבת, בין השאר, על-ידי גורמים סביבתיים, תרבותיים, היסטוריים ופוליטיים. הקורס יבקש מן הסטודנטים לנקוט בראייה ביקורתית בבואם לבחון את האופנים שבהם התיאוריות, המודלים והתפיסות המושתתים על גישה חברתית זו באים (או לא) לידי ביטוי בהבנייתם של שירותים אלו.

מטרות הקורס:

1. להיחשף לגישות החברתיות לתחום המוגבלות.
2. להכיר שירותים המיועדים לאנשים עם מוגבלות ולבני משפחותיהם בשלבי חיים ותחומי חיים שונים.
3. להיחשף לעבודתם של העובדים הסוציאליים במסגרת שירותים לאנשים עם מוגבלויות.
4. לפתח את החשיבה הביקורתית של הסטודנטים בבחינת ההלימה בין הגישות הרווחות בתחום המוגבלות לבין השירותים הניתנים בתחום.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות אם וכיצד באים לידי ביטוי מודלים תאורטיים למוגבלות בהבניית שירותים לאנשים עם מוגבלות.
2. להסביר מהו תפקיד העובדת הסוציאלית במסגרת שירותים שונים לאנשים עם מוגבלויות.
3. לזהות ולהסביר חוזקות וחוסרים במילוי תפקידם של עובדים סוציאליים בשירותים לאנשים עם מוגבלויות.
4. להציע אלטרנטיבות לשינוי ושיפור השירותים הניתנים כיום לאנשים עם מוגבלויות ובני משפחתם.

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס: הקורס מבוסס ברובו על סיורים בשירותים בהם נכיר ונשוחח עם עובדות סוציאליות ועם מקבלי שירות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מודלים מובילים בתחום המוגבלות כולל המודל הפרטני ומודלים חברתיים למוגבלות.
2. הבסיס החוקי בתחום המוגבלות: חוק שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, חוק שירותי רווחה.
3. הבנת המושגים של זכות הבחירה, עצמאות ותמיכה בקבלת החלטות.

4. תפקיד העובדת הסוציאלית בתחום המוגבלויות.
5. שילוב קהילתי של אנשים עם מוגבלויות במגוון תחומי חיים כולל במסגרות דיור, תעסוקה, פנאי וחינוך.

חומר חובה לקריאה:

***שייקספיר, ט' (2016). המודל החברתי של המוגבלות. בתוך: נ. זיו, ש. מור, וא. איכנגרין. (עורכות).

לימודי מוגבלות בעברית: מקראה (עמודים 89-100). מכון ון ליר בירושלים: הוצאת הקיבוץ המאוחד. (מתורגם מתוך Reader Studies Disability, pp. 266-273, 2010)

***הולר, ר', וקריים, י'. (2022). שירותי רווחה לאנשים עם מוגבלות: משירותי רווחה מוסדיים ונפרדים לשירותים מבוססי קהילה, עצמאות ואוטונומיה, פרק 7 (עמ' 205 - 240). הזכות לרווחה טובה. מכון חרוב והאוניברסיטה העברית בירושלים.

חומר לקריאה נוספת:

רקע תיאורטי בתחום מודלים למוגבלות
מור, ש' (2019). עשרים שנה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות: קווים לדמותה של מהפכה משפטית בהתהוות. משפט וממשל, כ, 301-267.

Babik, I. & Gardner, E. S. (2021). Factors affecting the perception of disability: A developmental perspective. *Frontiers in Psychology*, 12, 702166. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.702166>

Barnes, C. (2020). Understanding the social model of disability. In N. Watson, A. Roulstone, & C. Thomas (Eds.), *Routledge handbook of disability studies* (pp. 14-31). Routledge.

Berghs, M., Atkin, K., Hatton, C., & Thomas, C. (2019). Do disabled people need a stronger social model: A social model of human rights? *Disability & Society*, 34, 7-8, 1034-1039. DOI: 10.1080/09687599.2019.1619239

Gerard, Q. (2009). A short guide to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. In: *European Yearbook of Disability Law* (Gerard Quinn & Lisa Waddington, eds.) Oxford: Hart Publishing, 89-114.

Haegele, J.A., & Hodge, S. (2016). Disability discourse: Overview and critiques of the medical and social models. *Quest*, 68, 193-206. <https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1143849>

Heyer, K. (2015). The disability revolution: From welfare to rights. In K. Heyer (Ed.), *Rights enabled: The disability revolution, from the US, to Germany and Japan, to the United Nations* (pp. 15-24). Ann Arbor: University of Michigan Press.

Lawson, A., & Beckett, A. E. (2021). *The social and human rights models of disability: Towards a complementarity thesis*. *The International Journal of Human Rights*, 25,2, 348-379. <https://doi.org/10.1080/13642987.2020.1783533>

Shakespeare, T. (2017). *The social model of disability*. In L.J. Davis (Ed.) *The disability studies reader*. Routledge: New York, pp. 195-203

Retief, M. & Letšosa, R. (2018). 'Models of disability: A brief overview'. *HTS Teologiese Studies/ Theological Studies* 74(1), a4738. <https://doi.org/10.4102/hts.v74i1.4738>. <http://www.scielo.org.za/pdf/hts/v74n1/06.pdf>

Waldschmidt, A. (2018). *Disability-culture-society: Strengths and weaknesses of a cultural model of dis/ability*. *ALTER, European Journal of Disability Research*, 12, 67-80. <https://doi.org/10.1016/j.alter.2018.04.003>

תפקיד העובדת הסוציאלית בתחום המוגבלות

Acosta-Jiménez, M.A. (2022). *Social work practices towards people with disabilities in Portugal: A reflectiveness proposal for conscious interventions and social work training*. *Social Work Education*, 41(5), 943-961. <https://doi.org/10.1080/02615479.2021.1903852>

Kim, H. S. (2010). *UN Disability Rights Convention and implications for social work practice*. *Australian Social Work*, 63, 103-116.

Morgan, H. (2012). 'The social model of disability as a threshold concept: Troublesome knowledge and liminal spaces in social work education'. *Social Work Education*, 31(2), 215-26.

שירותי דיור לאנשים עם מוגבלות

Fisher, K. R., Purcal, C., Jones, A., Lutz, D., Robinson, S., & Kayess, R. (2021). *What place is there for shared housing with individualized disability support?* *Disability and Rehabilitation*, 43(1), 60-68. <https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1615562>

Heyer, K. (2015). *Disability rights as human rights*. In K. Heyer (Ed.), *Rights Enabled: The Disability Revolution, from the US, to Germany and Japan, to the United Nations* (pp. 167-177). Ann Arbor: University of Michigan Press.

Šiška, J., & Beadle-Brown, J. (2022). *Progress on deinstitutionalisation and the development of community living for persons with disabilities in Europe: Are we nearly there?* *Disability & Society*. <https://doi.org/10.1080/09687599.2022.2071676>

זכות הבחירה של אנשים עם מוגבלות

Bjornsdottir, K., Stefansdottir, G.V., & Stefansdottir, A. (2015). 'It's my life': *Autonomy and people with intellectual disabilities*. *Journal of Intellectual Disabilities*, 19, 5-21.

-Davidson, G., Kelly, B., Macdonald, G., Rizzo, M., Lombard, L., Abogunrin, O., Clift Matthews, V., & Martin, A. (2015). Supported decision making: A review of the international literature. *International Journal of Law and Psychiatry*, 38, 61-67.

Holler, R., Werner, S., Tolub, Y., & Pomerantz, M. (2020). Choice within the Israeli Welfare State: Lessons learned from legal capacity and housing services. In R.J. Stancliffe, M. Wehmeyer K. Shogren, & B.H. Aberly (Eds.), *Choice, preference, and disability: Promoting self-determination across the life-span*. Switzerland: Springer.

Holler, R., & Werner, S. (2022). Between the convention and conventional practice: Israeli social workers' recommendations regarding the legal capacity of people with disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 35, 826-833. <https://doi.org/10.1111/jar.12986>.

Waldschmidt, A., & Sépulchre, M. (2019). Citizenship: Reflections on a relevant but ambivalent concept for persons with disabilities. *Disability & Society*, 34, 421-448, DOI: 10.1080/09687599.2018.1543580

תחום ההשכלה

Greenstein, A. (2016). *Radical inclusive education: Disability, teaching and struggles for liberation*. Routledge: London and New York. Chapter 2: Reading schools through a dis-ability lens: Arguing for the need to develop radical inclusive pedagogy (pp. 36-53)

תחום התעסוקה

אלבין, ע' וזמר, ש' (2018). ייצוג הולם של אנשים עם מוגבלויות בתעסוקה בישראל. עבודה, חברה ומשפט, טו, 75 - 117.

דרך, ר', ברקאי-אהרונוף, א' וברכפלד, א' (2023). שחר של יום חדש (?): בעקבות ע"ע 30279-05-19 חיים זר נ' מת"ש - מרכזי תעסוקה שיקומיים בע"מ ואח' (10.10.2021, פורסם בנבו). מוגבלות וחברה: מחקר ופרקטיקה, 2, 89 - 98.

הולר, ר' (2023). הגישה (ות) החברתית של המוגבלות ושוליותם של אנשים עם מוגבלות בשק העבודה השכירה. מוגבלות וחברה: מחקר ופרקטיקה, 2, 9 - 22.

חנינה, נ' (2023). "לך תדע מה זו הפליה": המאבק בתופעת ההפליה של אנשים עם מוגבלות בתעסוקה. מוגבלות וחברה: מחקר ופרקטיקה, 2, 63 - 76.

קידר, א' וגל, ג' (2017). תהליך עיצוב המדיניות של שכר מינימום מותאם: ישראל כחקר מקרה. ביטחון סוציאלי, 102, 41 - 1.

שלהב-דורון, ע' וכץ, ד' (2023). מח"ר (מפעלים חברתיים רווחים) תעשייתי, הפעלת קבוצות תעסוקה בשוק החופשי - הזדמנות על פני הרצף. מוגבלות וחברה: מחקר ופרקטיקה, 2, 77 - 88.

מרכיבי הציון הסופי:
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נוסף / הערות:
הגשת עבודה מסכמת 100%